

je v svojih skušnjah na sledezhe prishel: V rudarsko 60 zhevljev globoko jamo, v kateri je tak hud srak bil, je poltretje vedro vréle vode viliti v kasal. To je storilo, de so góste megle soparniga dima, ki so se 15 do 20 minut is jame valile, hud srak is nje s seboj vséle in delovzam je bilo mogózhe, prézej po tem v jamo nótri do vóde k svojimu delu iti, bres de bi jih kaka teshava obhajala, in tudi luzh je po tem spet dobro goréla. Ker se tudi pri nekterih vodnjákíh ali shtirnah priméri, kadar jih kopljejo, de hudi srak ali lúft delovze sadufhiti hozhe, se jim to storíti svetje.

Is dólniga Shtajerfkiga.

Predgovorzhek.

Ljubi Krajnci, z. k. kmetijfka drushba v Ljubljani je is mésta Radgone (Radkersburg) na dolnim Shtajerfkim písmo prejela, ktero vam bo gotovo dopadlo. S veseljem ga bode te brali; le nekaj se mora opomniti, de ne bóte rékli, de vam s nepotrébnimi rezhmi veselje kalimo. Vezh písem je shé drushba prejela, slafiti is Shtajerfkiga, vse v slovénfkim jesiku pípane in vfazimu Krajncu rasumljive; famo pípanje se v tém od pípanja nafhíh noviz raslózhi, de je s takimi zherkami pípano, s kakorfhnimi Zhehi, Moravzi, Poljaki, Slovaki, nafhi sofédji Horvatji, Dalmatinzi in Slavónzi píshejo. Nífo pa vse zherke drugazhne, famo té so le:

c, ki se tako isgovarja, kakor nafhe s;

č, ki se tako isgovarja, kakor nafhe sh;

s, ki se tako isgovarja, kakor nafhe f;

š, ki se tako isgovarja, kakor nafhe fh;

z, ki se tako isgovarja, kakor nafhe s;

ž, ki se tako isgovarja, kakor nafhe sh. — Glejte, v téh 6 zherkah je vef raslózhek. Vém, de bode te v pol uro s takimi zherkami tako galdko brali, kakor s dosdajnimi. Nafhi ródni bratji na Shtajerfkim in Korófhkim she vézhji dél s temi zherkami píshejo in tudi pri naf she nízh noviga nífo. She v letu 1841 so se v Ljubljani troje bukve s takimi zherkami natísnile in dolgo fhe ní, kar so se šopet nove bukvice letaf tudi na svitlo dale. Davno so tudi she drugi slovénfki narodi in uzheni moshjé sheljeli, de bi se mi Krajnci s njimi v pípanju sedenili. Serzhno jim tada j roke podajmo in podperajmo edin drusiga v dobrih in koríftnih rezhéh s ljubesnijo, s miram in s edinostjo. — Nate písmo tako pípano; poskusite ga brati:

Ljubim Krajncam, našim bratom, bratovsko pozdravljenje od Radgone na malim Štajeru.

Kako sercarazširno sim jaz (Radgona) se razveselila nad oglasam vašiga lepiga in vse hvale vrédniga naprejevzetja z vašimi „Novicami“, to le jaz (jest) občutiti zamorem, ker vas, ljubi slovenski brati! že od stariga časa sem v serčno perjatnim spomeniku imam. Žalo! sim več kakor štiri sto lét z težavo čakala na le to perložnost, de bi vam, ljubim bratom, mojo serčno pozdravljenje in veselo zahvalo pernesla.

„Vi ste taisti, kateri ste mene iz trepeče težave in kervave nevarnosti réšiti pomagali, kader je grozoviten sovražnik Keršanstva, nesmilén Turk¹⁾, mene v letu 1418 z veliko

močjo in z groznim strahom tako obdal, de sim z višejunačkoj siloj in skor čezčlovečkim perzadenjam se kumaj obvarvala. Ali v kakoršni silno boleči raztožnosti sim skuži debele solze gledati mogla, kako je leti nespodoben vkončavec po svojim od me odbitju kervizelen in od jeze goreč čez Muro²⁾ prék se spustivši tukaj moje vboge Slovence nesmilno vmarjal, njih hiše vse požgal, njive in vinske gorice od njih tako skerbno in oblepотно obdelane, tako razveselno obsadovane k terdim tlam naredil, v divjim vihrenju se gnajoč gor na Černečko široko polje per Apočah, de bi tamkaj vas čerstve Krajnce z Štajerskimi, Koroškimi in Horvaskimi Slovencami, ter z močnimi Nemcami združene počakal. Ta združena vojska od Lipničkiga polja pod vižanjem našiga hrabriga vajvoda Ernesta želézniga³⁾ pride sim doli, in Turk, kako njo vidi, velkobesedno reče: „Leté jaz za kosilco pojém.“ Turki rés z velikim vpitjam planejo nad vojsko našo, in postane vroča bitva; ali Krajnci⁴⁾, Štajerci, Korošci in Horvati zred Nemcami njim kakor stolétno hrastje stojijo pod brado — in Ozmani, kakor zvihrijo, njih je tud' že toliko ukup zmlačenih, de pobegniti morajo. Kakor stréla oni perletijo dol k meni, tukaj jih pa čaka vroča kosilca, ker njih je v kratkim toliko vbíth⁵⁾, de so steze polne mertvih in se Mura od njih kervi rudeči. Tako sim jaz moje smertne strahé srečno prestala, in sim oprostena (oslobodjena) od Turkov, kterim ste, ljubi Krajnci! tudi vi pomagali njih silni meč potreti. — Rada sim jaz zdaj odperla vse vinske kleti, in sim trudnim vojšakam zavpila: Bog živi Štajerce, Korošce, Krajnce in Horvate, vsi smo od edne slovenske matere, ktera nas je učila, skerbno perpravljat kruha in vina; Bog šivi močne Nemce, Bog zivi našiga Ernesta! — Lepo serčno vam Krajncam se zdaj zahvalim, ker ste tako čerstvo pomagali réšiti mene in našo celo deželo. Bog vas živi z vsimi Slovencami vkup!“ —

Tone Krempf.

mozh se jim ni mogla vbrani in vfo Evropo so dolgo lét s vojkami nadlegovali in kershansko kri prelivali. Njih namen ni bil famo, lepe deshele v svojo oblast ípraviti, temuzh kershanski véri konez storíti in Mahomovo vero rasfhiriti po zélím svetú. Mahom je bil njih nar vezhi prerok. Tudi Ozmani se imenujejo.

²⁾ Mura, réka na Shtajerfkim, ki mejo med Slovénfkim in Némfhkim narodom na Shtajerfkim storí; unkraj Mure slovénfki jesik omolkne.

³⁾ Ernest shelésní je bil Shtajerfke, Korófhke in Krajnske deshele vojvoda. Shivil je od léta 1377 do léta 1424; umerl je tada j pred 419 létmi. Shelésniga so ga sato imenovali, ker je bil filno ferzhán, pobójin in stanoviten v vřim svojim djanju.

⁴⁾ Bere se v staríh prigodbiníh bukvíh, de so se Krajnci pod nékim Turjafhkim gospodam (Auersperg) v tém boju junafhko odrésali.

⁵⁾ Ravno tam se bere, de je bilo v tísi bitvi z h s 12000 Turkov pobíth.

¹⁾ Turki so fhe 18 pred shtérimi 60 lét is Asie v Evropo, nafh del svetá, prífhli, filno pobójni in mogozhni. — Nobena